

Decyzja
Prezydium KK
nr 97/19

ws. opinii o projekcie MIiR ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następujące uwagi do projektu ustawy Ministra Inwestycji i Rozwoju z dnia 27 maja 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z przeniesieniem środków otwartych funduszy emerytalnych na indywidualne konta emerytalne.

NSZZ „Solidarność” uznaje potrzebę zakończenia funkcjonowania otwartych funduszy emerytalnych (OFE). Stanowisko to wynika z dotychczasowych działań składających się przede wszystkim na transfer większości środków OFE do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz wprowadzania dobrowolności OFE. Działania dążące do ograniczenia wpływów środków do OFE doprowadziły do niepewności istnienia funduszy a co za tym idzie, do trudności w efektywnym inwestowaniu środków w nich gromadzonych. Dodatkowo znacznie umniejszono rolę dywersyfikacji sposobu oszczędzania, a ta była jednym z głównych celów reformy systemu ubezpieczeń społecznych z końca XX wieku.

Jednakże NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować planowanej domyślności przekształcenia OFE w Specjalistyczne Fundusze Inwestycyjne Otwarte (SFIO). Przekazanie aktywów, co do zasady z systemu powszechnego do systemu dobrowolnego oszczędzania zmieni ich charakter, wykluczając gwarancję dożywotniego świadczenia. Ryzyko uzyskania adekwatnych zwrotów odłożonych środków pozostanie jedynie po stronie ubezpieczonego, co jest sprzeczne z celem ubezpieczenia społecznego. Podstawą przekształcenia OFE powinna być gwarancja dożywotniego świadczenia na adekwatnym poziomie. Co prawda, projektodawca w art. 12 projektu ustawy, przewiduje mechanizm przeliczenia środków zgromadzonych w FUS oraz pochodzących z przekształcenia OFE, w celu ustalenia minimalnego świadczenia, ale jednocześnie przepisy nie gwarantują wypłaty odpowiedniego świadczenia finansowanego w części z SFIO.

Ponadto, można się spodziewać, że automatyczne przekształcenie OFE w SFIO, sprawi, że konta te, bez gwarancji stałych dopłat, przestaną mieć jakiegokolwiek znaczenie dla

poziomu świadczenia emerytalnego. Należy bowiem założyć, że w dłuższym okresie czasu, niewielki kapitał skumulowany w OFE, po jego przekształceniu w SFIO zostanie „skonsumowany” przez opłaty pobierane przez instytucję zarządzającą. Trudno zatem, takie działanie uznać, za zwiększające bezpieczeństwo ubezpieczonego. Biorąc pod uwagę, fakt, że już w ciągu dwóch najbliższych lat, większość ubezpieczonych będzie miała możliwość uczestniczenia w pracowniczych programach kapitałowych, trudno jest się spodziewać, zwiększonego zainteresowania oszczędzaniem w SFIO. Potwierdza to obawy, że większość uczestników dzisiejszych OFE nie będzie zainteresowana dodatkowym inwestowaniem w rynki kapitałowe.

Co więcej, opłata przekształceniowa w wysokości 15%, będzie elementem zniechęcającym do pozostawania w SFIO. Powstaje zatem pytanie, czy fundusz będzie w stanie odrobić straty z tytułu potrącenia, zwłaszcza w przypadku osób, którym pozostało do emerytury jedynie kilka lat. Biorąc pod uwagę ostatnie 3 lata, średnia ważona stopa zwrotu wszystkich otwartych funduszy emerytalnych za okres od 31 marca 2016 roku do 29 marca 2019 roku wyniosła 19,7% (dane KNF). Jednakże w latach dekonunktury OFE przynosiły straty.

NSZZ „Solidarność” w związku z powyższym wnosi o zaniechanie automatycznego przekształcenia OFE w SFIO, tak aby uczestnicy mieli możliwość świadomego wyboru. Ponadto niezbędna jest szeroka kampania informacyjna o skutkach takiego wyboru.

Projekt ustawy przewiduje zmianę celu lokowania środków gromadzonych w Funduszu Rezerwy Demograficznej (FRD). Zmiana polega na odejściu od osiągnięcia maksymalnego bezpieczeństwa i rentowności na rzecz wzrostu wartości aktywów w długim okresie, przy zachowaniu bezpieczeństwa zarządzanych środków (zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych). Biorąc pod uwagę charakter i cel gromadzenia środków w FRD, jakim jest zapewnienie finansowania niedoborów funduszu emerytalnego spowodowanych zmianami demograficznymi, zdaniem NSZZ „Solidarność”, nie należy zwiększać ryzyka inwestycyjnego dla tych środków. Bezpieczeństwo finansowania systemu powinno pozostać priorytetem zarządzania środkami Funduszu Rezerwy Demograficznej.

Zmiana wydaje się tym mniej bezpieczna dla ubezpieczonych, że w projekcie przewiduje się także przekazanie FRD w zarządzanie funduszowi inwestycyjnemu, którego jedynym akcjonariuszem jest Polski Fundusz Rozwoju. Jego celem jest rozwój inwestycji długoterminowych, tj. inwestycje w Centralny Port Komunikacyjny, przekop Mierzei Wiślanej, samochody elektryczne czy rozwój doliny lotniczej, mających posłużyć jako koło zamachowe gospodarki. Wątpliwości budzi brak możliwości określenia przybliżonego

terminu i stopy zwrotu z takich inwestycji i co za tym idzie brak gwarancji odpowiedniej rentowności i bezpieczeństwa lokowanych środków. Dodatkowo, należy zauważyć, że wchodzące w życie Pracownicze Programy Kapitałowe, będą zarządzane przez ten sam podmiot. Powierzenie odpowiedzialności za większość oszczędności pracowniczych jednemu podmiotowi nie przyczyni się do zwiększania ich bezpieczeństwa, dlatego NSZZ „Solidarność” nie może zaakceptować przeniesienia ryzyka sukcesu narodowych programów inwestycyjnych w większości na pracowników i wnosi o ponowne rozważenie zmian w tym zakresie.

NSZZ „Solidarność” podkreśla, że zasady funkcjonowania systemu emerytalnego powinny być przejrzyste i stabilne, co zwiększa poczucia bezpieczeństwa i zaufania osób odkładających na przyszłe świadczenia emerytalne w systemie powszechnym. Obecnie potrzebna jest szeroka debata o kształcie i kierunku zmian systemu emerytalnego, aby odbudować zaufanie do tworzonych rozwiązań emerytalnych, co w konsekwencji przełoży się na zwiększenie skłonności do oszczędzania oraz wpłynie na wielkość kapitału odkładanego w IKE, IKZE czy PPE. Po okresie zmian będzie również niezmiernie ważne zwiększenie świadomości korzyści płynących z długoterminowego oszczędzania na emeryturę.

Gdańsk, 25 czerwca 2019 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek